

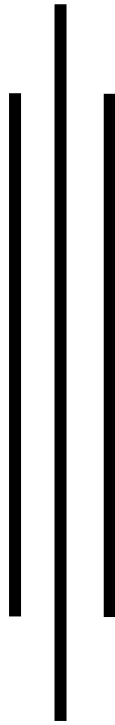

बारबर्दिया नगरपालिका

११ औं नगर सभामा नगर प्रमुख श्री छबिलाल थारुद्वारा प्रस्तुत

आ.व. २०७९/८० को

वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

जयनगर बर्दिया

९ आषाढ २०७९

बारबर्दिया नगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम २०७९

यस बारबर्दिया नगरपालिकाको ११औं गरिमामय नगरसभामाका सभा सदस्य तथा बारबर्दिया नगरपालिकाका उप प्रमुख ज्यू,नगरसभाका उपस्थित सदस्यज्यूहरू,
सर्वप्रथम,

बारबर्दिया नगरपालिकाको आ.व. २०७९/०८० को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम पेश गर्ने अवसर प्राप्त गरेको छु । यस ११ औं गरिमामय नगर सभामा राजनैतिक परिवर्तनको प्रमुख आन्दोलनका विभिन्न काल खण्डमा आफ्नो अमूल्य जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहिदहरूप्रति भावपूर्ण श्रदाञ्जली अर्पण गर्दछु । त्यसैगरि नेपालमा भएका राजनीतिक परिवर्तनका विभिन्न आन्दोलनमा घाईते हुनुभएका योद्धाहरूको शीघ्र स्वास्थ्यलाभको कामना गर्दछु ।

नेपालको संविधान २०७२ जारी भएपछि मुलुकमा संघीयता संस्थागत भएको छ । संविधानले परिकल्पना गरेका तीनै तह संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका निर्वाचन सम्पन्न भएको पनि केही समय व्यतित भईसकेको छ । संविधानले परिकल्पना गरेका संरचनाहरू स्थापना र क्रियाशिल हुदै गएका छन् । संविधानले व्यवस्था गरेका नागरिकका मौलिक हकहरू प्रचलन गराउनुपर्ने विषय सबै सरकारका दायित्वका रूपमा रहेका छन् । राजनीतिक आन्दोलनले पूर्णता पाईसकेको अवस्थामा अब जनताको आर्थिक संवृद्धि हासिल गर्ने राष्ट्रिय अभियानमा हाम्रो ध्यान केन्द्रित गर्नुपर्ने अवस्थामा हामी आईपुगेका छौं ।

सार्वभौमसत्ता सम्पन्न जनताले निर्वाचित गरेका कार्यपालिका र वडा समितिका जनप्रतिनिधिहरूको सम्मान र गरिमाप्रति नगर सरकार सचेत छ । स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ ले प्रबन्ध गरेअनुरूप कार्यपालिका र वडा समितिका अधिकार र कर्तव्यको पालना गर्ने र गराउने कुरामा नगर सरकार सजग छ ।

अबको हाम्रो गन्तव्य गरिवी निवारणका लागि आर्थिक संवृद्धि, सुशासन,सामाजिक समावेशीकरण, समावेशी विकास, सामाजिक न्याय, आयको समान वितरण हुन जरुरी छ ।

भौगोलिक विविधताले भरिपूर्ण बारबर्दिया नगरपालिका बर्दिया जिल्लाकै सबैभन्दा कान्छो नगरपालिका हो । त्यसैगरी बारबर्दिया थारु समुदायको करिब ७३ प्रतिशत बाहुल्यता भएको नगरपालिका हो । समुदायको संस्कृति, भाषा, साहित्य, भेषभुषा, परम्परागत झाँकी, रैथाने पोषाक, कृषि पेशामा प्रयोग गरिने परम्परागत औजारहरू आदि हेर्दा ऐतिहासिक सम्पदाको खोजी र अनुसन्धानको शोधपत्र तयार हुने स्थलका रूपमा बारबर्दियालाई लिइन्छ । यस्ता सम्पदाहरूको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्नु हामी निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको कर्तव्य र दायित्वमा पर्दछ । नेपालको संविधानले नेपाली जनताको सार्वभौमिकतालाई संवैधानिक, कानुनी र व्यवहारिक रूपमा स्थापित गरिसकेको परिपेक्ष्यमा संविधान प्रदत्त हक अधिकारहरू तथा राज्य र स्थानीय सरकारबाट प्रदान गरिने सेवा सुविधाहरू सबै नगरपालिकावासी समक्ष पुर्याउनु हाम्रो प्रमुख उद्देश्य हो ।

वर्तमान युग सूचना प्रविधिको युग हो । सूचना प्रविधिको यथेष्ट उपयोगबाट आज कैयौं मुलुकका साथै हाम्रै देशका स्थानीय तहहरूले उल्लेख्य प्रगति हासिल गरिसकेका छन् । यस परिप्रेक्ष्यमा अबको हाम्रो विकास सूचना र तथ्यांकको विश्लेषण र अनुसन्धानमा आधारित रहेर हुनु पर्दछ । यसका लागि नगरपालिकाको भुगोल, जनसंख्या, प्राकृतिक स्रोत साधन, संस्कृती, क्षमता र सम्भावनाहरूको तथ्यगत विवरण तयार गरी दुरुस्त राख्ने तर्फ हाम्रो ध्यान जानु पर्दछ । यसका लागि विकास र सेवा प्रवाहलाई सहजीकरण गर्ने गरि अर्पण नीति र कानूनलाई पूर्णतादिने तथा आवश्यकता अनुसार नयाँ नीति र कानून निर्माणमा प्राथमिकता दिनु पर्दछ । नगरपालिकाका संस्थागत संरचनालाई सक्षम र कार्यमूलक बनाउनका साथै संरचनाहरूको कार्य प्रकृती, प्रदान गर्नु पर्ने सेवा र अवस्थितिको सही विश्लेषण गर्न सक्नु पर्दछ । यसका लागि जनप्रतिनिधीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरी अन्य क्षेत्रमा योग्य, विशेषज्ञ र दक्ष जनशक्ति विकास एवं परिचालन गर्न बृहत जनशक्ति योजना तर्जुमाको आवश्यकता मैले देखेको छु । नगरपालिकाभित्र उपलब्ध तर प्रयोग विहीन र कम प्रयोग भएका स्रोत र साधनलाई कुशलतापूर्वक परिचालन गर्नेतर्फ हाम्रो ध्यान केन्द्रित हुन जरूरी छ ।

हाम्रो नगरमा रहेका भुमिहीन सुकुम्बासी, भुमिहीन दलितलाई जग्गाधनी पुर्जा सहित भुमि वितरण र अव्यवस्थित बसोबासीको भुमि समस्या समाधान गर्दै विपन्न परिवारलाई गरीबीको रेखाबाट माथि उठाउदै हरियाली समृद्ध नगर बनाउने तर्फ यस आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम निर्देशित हुनेछ ।

बारबर्दिया नगरपालिकाको आन्तरिक आय वृद्धिका संवाहक कृषि, उर्जा, उद्योग, पर्यटन, जलस्रोत, व्यापार व्यवसाय जस्ता क्षेत्रहरूको सही उपयोग नै हो । सार्वजनिक, नीजि र सहकारी क्षेत्रको समेत यस क्षेत्रमा लगानी केन्द्रित गराउनु हामी सबैको उत्तिकै दायित्व छ । यसका लागि सम्बन्धित पक्षलाई प्रेरित गर्न सक्नु पर्दछ । कृषि तथा पशुपालनको व्यवसायिकरण र बजारीकरणका लागि पकेट क्षेत्र घोषणा गरी सो क्षेत्रमा रोजगारी सिर्जना गर्न लगानी बढाउनु जरूरी हुनेछ ।

पर्यटन उद्योग मार्फत नगरपालिकाको आमदानी वृद्धि गर्नका लागि ऐतिहासिक महत्वका धार्मिक सम्पदाहरू, थारु भाषा र संस्कृतीको संरक्षण सम्बर्द्धन गर्नुका साथै पर्यटन व्यवसाय मा लगानीको नीति अवलम्बन गर्न सक्नु पर्दछ । शहरीकरणका लागि आवश्यक पूर्वाधारको क्रमशः निर्माण तथा व्यवस्थापनका साथै शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी, विद्युत, इन्टरनेट र बैंकिङ क्षेत्रमा नगरपालिकावासीको सहज पहुँचमा वृद्धि गर्न आवश्यक सम्झेको छु ।

शिक्षा क्षेत्रको विकास नभई नगरपालिकावासीको उत्थान हुन नसक्ने भएकाले नगरपालिका भित्र रहेका विद्यालयहरूमा विद्यार्थी संख्या अत्यन्त न्यून भएका विद्यालयहरू एक आपसमा मर्ज गर्दै जाने, विद्यालयको भौतिक संरचनामा सुधार गर्ने, सबै विद्यालयमा क्रमशः इन्टरनेटको सुविधा पुर्याउने कार्य विशेष प्राथमिकतामा राखिनु पर्दछ । विद्यालयमा विद्यार्थी संख्याका आधारमा अत्यधिक विद्यार्थी भएका आधारमा शिक्षकको दरबन्दीमा वृद्धि गर्नु अत्यावश्यक देखिन्छ छ । शिक्षकको स्थायी दरबन्दी न्यून भएका कारण तत्कालिन समस्यालाई निराकरण गर्न न्यून आन्तरिक आय भएको यस नगरपालिकाले नगर शिक्षक व्यवस्थापन गर्दा विकासका अन्य क्षेत्रलाई ठूलो मात्रामा ओगट्न नसकेको तीतो सत्य यहाँहरू समक्ष जाहेर गर्न चाहन्छु । बालबालिकाले विद्यालय छाड्ने कारणको अनुसन्धान गरी सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने र बालमैत्री स्थानीय शासन नगरपालिकाको रूपमा विकास गर्न अन्य विकास साझेदार निकायसँग हातेमालो गरी शैक्षिक तथा बालबालिकाको क्षेत्रमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्नेछ ।

आ.व.२०७९/८० को योजना तथा बजेट कार्यक्रम छनौट गर्न निम्न प्राथमिकता क्षेत्र तोकीएका छन् । साथै वडास्तरबाट योजना तर्जुमा गर्दा समेत देहाय अनुसारका प्राथमिकताका आधारमा तर्जुमा गर्न निर्देश गरिएको थियो ।

१. आर्थिक विकास तथा गरिवी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुर्याउने योजना ।
२. उत्पादनमूलक र छिटो प्रतिफल दिने योजना ।
३. राजस्व परिचालन र आन्तरिक आयमा उल्लेख्य योगदान पुर्याउने योजना ।
४. सेवा प्रवाह, संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि र सुशासनमा योगदान पुर्याउने योजना ।
५. स्थानीय स्रोत साधनमा आधारित भई जनसहभागिताको अभिवृद्धि गर्ने योजना ।
६. लैङ्गिक समानता, सामाजिक समावेशीकरणको अभिवृद्धि गर्ने योजना ।
७. दिगो विकास, वातावरण संरक्षण र विपद व्यवस्थापनमा योगदान पुर्याउने योजना ।
८. स्थान विशेषको संस्कृति र पहिचान प्रबर्धन गर्ने योजना ।
९. लक्षित वर्गका जिविकोपार्जनमा सघाउ पुर्याउने योजना ।
१०. नगरपालिका कार्यपालिकाका विषयगत समितिका सुझाव र निर्देशन ।
११. नगरपालिकाले आवश्यक देखेका विविध विषयहरू ।

बारबर्दिया नगरमा सामाजिक विकास, आर्थिक विकास र भौतिक पूर्वाधार क्षेत्रको विकास लगायत सबै क्षेत्रको विकासलाई सन्तुलित रूपमा अगाडी बढाउन यस आर्थिक वर्षमा निम्न बमोजिमका नीति तथा कार्यक्रम अवलम्बन गरिने छ ।

१. पूर्वाधार विकास सम्बन्धी नीति:

शहरी विकास मन्त्रालयसंगको सहकार्यमा यसै आर्थिक वर्षमा बारबर्दिया नगरपालिकाको नगर गुरुयोजना तर्जुमा गरी नगरको अल्पकालिन, मध्यमकालिन तथा दीर्घकालिन विकास लक्ष्यहरू निर्धारण नगर गुरु योजना तयार भई गुरुयोजनाको आधारमा योजनाहरूको प्राथमिकताक्रम निर्धारण गरेर यस वर्ष देखि नै योजनाबद्ध ढंगले विकासका कार्यहरू संचालन गरिनेछ ।

बारबर्दिया नगरपालिकामा नगर गौरवका ७ वटा ठुला योजना तथा सडकहरूलाई क्रमशः स्तरोन्नती हुदै कालोपत्रे तर्फ उन्मुख छन् । आ.व.२०७८/७९ मा संचालित योजनाहरूमा बार्षिक रूपमा निरन्तर निर्माणधिन अवस्थामा छन् । क्रमागतरूपमा संचालित प्रशासकीय भवन, नगर बहुउद्देश्यीय कर्भडहल आगामी आ.व. २०७९/८० मा सम्पन्न गरिनेछ ।

सेवा प्रवाहमा नभइ नहुने वडा कार्यालय भवन र स्वास्थ्य चौकी भवन निर्माणलाई यस वर्ष सुचारु गरि आगामी ५ वर्ष भित्रमा सबै स्वास्थ्य चौकी भवन र वडा कार्यालय भवन निर्माण सम्पन्न गरी सेवा प्रवाहलाई चुस्त दुरुस्त राखी नागरिकको सेवा प्रवाहमा सहजता ल्याइनेछ ।

सहिद विष्णुधनी बहुप्राविधिक शिक्षालयबाट बारबर्दियाका बालबालिकालाई विभिन्न विषयको प्राविधिक ज्ञान उपलब्ध गराइ दक्ष प्राविधिक जनशक्ति उत्पादन गर्ने तथा शिक्षालयलाई CTEVT को आङ्गिक शिक्षालय बनाउने नीति लिइनेछ ।

क) सडक तथा पुल निर्माण

सडक नै विकासको मेरुदण्ड भएकाले यस वर्ष पनि सडक निर्माण कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ । यसका लागि:

- बारबर्दिया नगरपालिका भित्र १ देखि ११ वटै वडामा सानातिना नालाहरु ५० भन्दा बढी छन् । सोही नालाहरुमा काठका पुलबाट आवतजावत भइरहेको अवस्था छ । पछिल्लो अवस्थामा जयनगर बजार जोड्ने कोठारपुरको पुल निर्माणाधिन अवस्थामा छ भने अत्यन्तै कम मात्रामा यस्ता काठका पुलहरुमा कल्भर्ट निर्माण भएका छन् । त्यसैले अब को ५ वर्ष भित्र सम्पूर्ण काठका पुलहरुलाई विस्थापित गरी कल्भर्ट तथा मोटरेबल पुल निर्माण गर्नुपर्ने नीति लिइनेछ ।
- वडा नं ८ को पथरैया खोला र खैरनी जोड्ने, ढकेला र थुम्नी जोड्ने, थुम्नी र खैरनी जोड्ने झोलुङ्गे पुल चालु आ.व.मा DPR गरी आगामी आ.व. मा निर्माण कार्य हुने गरी लुम्बिनी प्रदेश सरकारबाट रकम बिनियोजन भएको छ ।
- बारबर्दिया नगरपालिका वडा नं २ को कुमरा घाट र मधुवन नगरपालिका ४ जोड्ने झोलुङ्गे पुलको DPR निर्माण गर्ने कार्य यस वर्ष प्रारम्भ गरिनेछ ।
- वातावरणीय प्रभाव मुल्याङ्कन/अध्ययन (EIA/IEE) गर्ने कार्यलाई जोड दिइनेछ ।
- पूर्वाधार निर्माणका क्षेत्रमा जनपरिचालन र जनसहभागितामा आधारित कार्यक्रमलाई प्राथमिकताका साथ सञ्चालन गरिनेछ ।
- नगरपालिका भित्र नागरिकलाई वस्ती संग जोड्न बारबर्दिया रिङ्गरोड अवधारणा सारिनेछ ।
- नगरपालिका क्षेत्रमा ६ मि .भन्दा कम चौडाईका सडकमा लगानी नगर्ने र हाल थप विस्तारित सडकहरुमा न्यूनतम ६ मि सडक कायम गरिनेछ । .
- नगर यातायात गुरु योजना तयार गर्ने तथा सो को आधारमा नगरस्तरीय गौरवका सडकहरुको स्तरोन्नती कार्य सम्पन्न गरी संघीय र प्रदेश सरकारको समेत लागत साझेदारीमा नगरका गौरवका सडकहरु कालोपत्रे गर्ने कार्य निरन्तर अघि बढाइनेछ ।
- बारबर्दिया क्षेत्रभित्र नगर वस संचालनका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।

- बृहत्तर बारबर्दिया चक्रपथको अवधारणा कार्यान्वयन गर्न सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
- संघीय तथा प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा विभिन्न पक्की पुलहरू निर्माण गरिनेछ ।
- संघीय सरकार र नगरपालिकाको संयुक्त साझेदारीमा सञ्चालित योजनाहरूलाई समयमानै सम्पन्न गर्न सम्बन्धित सरोकारवालाहरू सँग समन्वय गरिने छ ।
- विकास निर्माणका योजनाहरू सञ्चालन गर्दा आउने अवरोध, बाधा र द्वन्दको निराकरण गर्न विवाद समाधान उपसमिति गठन गरि समन्वय र सहजिकरण गरिनेछ ।
- भैरहेका संरचनाहरूको नियमित मर्मत संभारको लागि मर्मत संभार कोषको व्यवस्था गरिनेछ सो का लागि नगरबाट सञ्चालित हुने योजनामा विनियोजित रकमबाट १% प्रतिशतले रकम घटाइ मर्मत संभार कोषमा जम्मा गर्ने नीति लिइने छ ।

ख) सिंचाई तथा नदी नियन्त्रण

- बारबर्दिया नगरपालिका बाढी कटान र डुबानको उच्च जोखिममा रहेकोले संघीय र प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा तटबन्धन कार्यलाई द्रुत रूपमा अघि बढाई बारबर्दियालाई सुरक्षित बनाइनेछ ।
- राष्ट्रिय गौरवको आयोजनाल बबई सिंचाई तथा अन्य सरोकारवालाहरूसँगको सहकार्यमा बारबर्दिया भित्रका सिंचाई प्रणालीलाई व्यवस्थित बनाउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

ग) खोपानी तथा सरसफाई

- सबै नगरवासीहरूलाई स्वच्छ खानेपानी उपलब्ध गराउन आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्रमा सरसफाई सम्बन्धी चेतना अभिवृद्धि गर्ने तथा सफाई अभियानहरू संचालन गरिनेछ ।
- खानेपानीमा आर्सेनिक तथा कोलिफर्म लगायतका पानीको सुद्धिकरण सम्बन्धी परीक्षणको व्यवस्था गरी नागरिकलाई शुद्ध पीउने पानीको शुद्धिकरणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- नगरको खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता, योजनालाई कार्यान्वयन गर्न पुर्ण सरसफाई युक्त नगर घोषणा गर्ने कार्यलाई यस वर्ष पनि निरन्तरता दिई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- सामुदायस्तरमा एक घर एक धाराको नीति अवलम्बन गरिनेछ सो का लागि खानेपानी ट्याङ्की निर्माण आयोजना मागका लागि प्रदेश र संघीय सरकारसंग पहल गरिनेछ ।
- दिसाजन्य लेदो व्यवस्थापनका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।

घ) व्यवस्थित बसोवास तथा भवन निर्माण:

- आगामी आ.व.२०७९/८० मा ५ नं वडा कार्यालयबाट प्रदान गरिने सेवा प्रभावकारी बनाई नागरिकको सास्ति हैरानीलाई कम गराइ घरदैलोमा रहेको स्थानीय सरकारको अनुभूति गराउन वडा नं ५ को वडा भवन निर्माण गरिनेछ ।

- आफ्नो भवन नभएका वडाका कार्यालय भवन निर्माणका लागि प्रदेश र संघीय सरकारमा आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- लुम्बिनी प्रदेश सरकार र स्थानीय तहको साझेदारीमा वडा नं ४ को पदनाहामा स्वास्थ्य चौकी निर्माण गरी प्रसुती सेवा,परिवार नियोजन, रोग निदान प्रयोगशाला, नियमित खोप लगायतका सेवा यसै स्वास्थ्य चौकीबाट प्रदान गर्ने नीति लिइएको छ ।
- विद्यालयमा जग्गा उपलब्ध भएका र विपन्न वर्गका बालबालिका अध्ययन गर्ने तर जीर्ण अवस्थामा रहेका विद्यालय भवनहरूलाई Build On को साझेदारीमा विद्यालय भवनहरू निर्माण गरी पठनपाठनलाई सहज बनाइनेछ ।
- विद्यालयमा विद्यार्थी भर्ना दर अभिवृद्धि गर्न, विद्यालय छोड्ने दर घटाउने उद्देश्य राखी विद्यालयबाट छात्रछात्रा भागेर घर जाने होइन घरबाट भागेर विद्यालय जाने बानीको विकास गराउन बालविकास केन्द्रलाई नमूना बालविकास केन्द्रको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- समुदायका घरहरू भुकम्प प्रतिरोधी बनाइ सुरक्षित आवास सुरक्षित शहर निर्माण गर्ने उद्देश्यले नगरपालिकाले आगामी समयमा घर बनाउने डकर्मीहरूलाई डकर्मी तालिमा उपलब्ध गराइ कम जोखिम घर निर्माण गर्न घर नक्सा मापदण्ड कडाइका साथ लागु गरिनेछ र अनलाईन घरनक्सा प्रणालीको विकास गरिनेछ ।
- छरिएर जोखिम स्थानमा रहेका समुदायका घरहरू कम जोखिम हुने उच्च स्थानमा सार्नुपर्ने र विपन्न एवम लोपोन्मुख समुदायका व्यक्ति परिवार छनौट गरी एकिकृत वस्ती विकासको नीति लिइनेछ ।
- नगर भू-उपयोग योजानाले तोकेका स्थानहरूमा भवन निर्माण संहिताले निर्धारण गरेको मापदण्ड अनुसार व्यवस्थित, सुन्दर र सुविधा सम्पन्न बस्ती निर्माण शुरु गरिनेछ ।
- यस नगरपालिकाभित्र अब निर्माण गरिने संपूर्ण सरकारी तथा सार्वजनिक भवनहरू भवन निर्माण संहिताको अधिनमा रही अपांगमैत्री, भूकम्प प्रतिरोधात्मक, बनाइनेछ ।
- सुरक्षित घर निर्माणका लागि नक्शा पास गरेर मात्र घर निर्माण गर्न चेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ र नगरपालिका घोषणा हुनुअघि निर्माण भएका घरहरू को अभिलेखिकरण गर्न अभियान संचालन गरिने छ ।
- नगरको व्यवस्थित शहरीकरणका लागि भवन निर्माण मापदण्डलाई थप प्रभावकारी रूपमा लागु गर्न निर्माण व्यवसायी तथा डकर्मीहरूलाई चरणबद्धरूपमा तालिम दिइनेछ । यसरी तालिम लिएका व्यवसायीलाई मात्र नगरमा भवन निर्माणको अनुमति दिने व्यवस्था गरिने छ र अनुगमन समिति बनाई मापदण्ड विपरित संरचनाहरूको लगन लिने कार्य समेत अघि बढाइनेछ ।

२. आर्थिक विकास सम्बन्धी नीति:

क) कृषि तथा पशुसेवा र सहकारी सम्बन्धी नीति:

संघिय सरकारको भू-उपयोग नीति अनुसरण गर्दै स्थानीय भू-उपयोग योजना निर्माण गरी यसले पहिचान गरेको कृषि उत्पादन क्षेत्रमा विशेष कार्यक्रमहरू संचालन गरी निर्वाहमुखि कृषि प्रणालीलाई क्रमश विस्थापन गरेर व्यवशायिक कृषि प्रणालीको विकासका लागि कृषकलाई प्रोत्साहन गर्न आवश्यक अनुदान दिने नीति अवलम्बन गरिनेछ । कृषि क्षेत्रमा जोन, सुपर जोन, पकेट तथा विशेष क्षेत्रहरू विस्तार र कार्यान्वयन गरिनेछ:

- यस क्षेत्रमा उत्पादन हुने दुधको बजारीकरणका लागि स्थापित दुग्ध चिस्यान केन्द्रलाई व्यवस्थित रूपमा संचालन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ । पशुपालक कृषकलाई आवश्यक प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउनुका साथै घास उत्पादनका लागि पकेट क्षेत्रहरू विकास गरिनेछ ।
- नगरका विभिन्न क्षेत्रमा कृषि उपज संकलन केन्द्र तथा प्रदेश सरकारको सहयोगमा बारबर्दिया क्षेत्रको एक स्थानमा खाद्य गोदाम घर स्थापना गर्न आवश्यक कार्य अगाडि बढाइनेछ ।
- कृषियोग्य जमिनको अव्यवस्थित तथा गैर कानूनी खण्डिकरणलाई निरुत्साहित गरि कृषियोग्य जमिनलाई बाँझो राख्न नपाइने व्यवस्था गरिनेछ ।
- कृषि तथा पशु बिमालाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- सहकारितालाई प्रोत्साहन गरिनेछ । सामुहिक तथा सहकारीबाट व्यवसयिक कृषि उत्पादन गर्ने समूहहरूलाई बिषेश अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- कृषि तथा पशुपंक्षीजन्य उत्पादनमा व्यावसायीकरण, विविधीकरण बजारीकरण र आधुनिकीकरण गर्दै खाद्य सुरक्षाको स्थिति मजबुत बनाई थप रोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गरिने छ । नगरलाई कृषि तथा पशुपंक्षीजन्य उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनाउन जोड दिइने छ ।
- कृषि क्षेत्रलाई प्रतिस्पर्धी र उत्पादनमुखी बनाउन सिंचाई, कृषि सडक, ग्रामिण विधुतिकरण, हाटबजार, थोक बजार, कृषि उपज संकलन केन्द्र, प्रशोधन केन्द्रजस्ता पूर्वाधारहरूको निर्माण तथा संवर्द्धन गर्ने नीति लिईने छ ।
- उर्बर कृषियोग्य जमिनलाई गैरकृषि प्रयोगमा ल्याउन निरुत्साहित गरिने छ । साना सिंचाई, डिप बोरिंग, स्यालो ट्युबवेलको माध्यमबाट प्रभावकारी सिंचाई व्यवस्था संघिय सरकार र प्रदेश सरकारको सहयोग र समन्वयमा मिलाईने छ ।
- कृषक पाठशालाको अवधारणालाई अगाडि बढाउने नीति अवलम्बन गर्नुका साथै तरकारी फलफुल तथा दुग्ध उत्पादनको आधारमा अनुदान नीति लिईनेछ ।
- नगरपालिकामा उत्पादन हुने दुधको बजारीकरणमा दुध चिस्यान केन्द्र तथा दुग्ध संकलन केन्द्रलाई व्यवस्थित रूपमा संचालन गर्न प्रोत्साहन गरिने छ ।
- पशुपालक कृषकहरूलाई आवश्यक प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउनुका साथै घाँस उत्पादनका लागि प्रोत्साहन गरिने छ ।

- पशु आहाराको व्यवस्थापन गर्न सामुदायिक वनमा घाँस विकास कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- नगरमा स्थानिय कुखुरा पालन कार्यक्रम प्रवर्द्धन गरिने छ ।
- पशु विकास सँग सम्बन्धीत सहकारीहरूलाई उन्नत पशुपालन तर्फ उन्मुख हुन सहयोग गरिनेछ ।
- नगरमा स्वच्छ, व्यवस्थित मासु पसल सुधार एवम व्यवस्थापन गर्न सहयोग गरिने छ ।
- नगर क्षेत्र भित्र पालन गरिएका पशुहरूमा नक्ष सुधार गर्न कृत्रिम गर्भाधान तथा प्राकृतिक गर्भाधान कार्यक्रम विस्तार गरिने छ ।
- स्वच्छ तथा स्वस्थकर पशुजन्य पदार्थ उत्पादनमा जोड दिन पशुपंक्षिको गोठ, खोर सुधार गर्न जोड दिईनेछ ।
- व्यवसायिक कृषि प्रवर्द्धनका लागि जग्गा लिजमा लिई नगरस्तरीय कृषि फाराम सञ्चालनमा ल्याइने छ ।
- नगरपालिकाको कार्यक्षेत्रभित्र रहेको सहकारीहरूलाई समय सापेक्ष सहकारीका पदाधिकारी/सदस्य/व्यवस्थापकलाई क्षमता विकास तथा COPOMIS को तालिम संचालन गरी क्षमता अभिवृद्धि र अभिलेखिकरण गरिनेछ ।
- स्थानीय बजारमा रहेका दुग्ध जन्य वस्तुहरूको संकलन गरी दुग्ध जन्य वस्तुबाट बन्ने परिकारहरू र विविधिकरण गरी बजारीकरणका लागि प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- खुला/छाडा चौपायाहरूको व्यवस्थापनका लागि TAG लगाई व्यवस्थित गरिने र सामुदायिक गौशाला निर्माण गरी सवारी दुर्घटना न्यूनिकरण तथा बाली नालीको सुरक्षाको व्यवस्था गरिनेछ ।

३. सामाजिक विकास सम्बन्धी नीति:

क) संस्कृति तथा पर्यटन:

- ऐतिहासिक, सास्कृतिक, धार्मिक सम्पदाहरूको संरक्षण गरी पर्यटन प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- यस नगर क्षेत्रभित्र रमणीय चुरेका काख आसपास गुणस्तरीय एवं Organic होटल (रैथाने बाली) तथा रिसोर्ट निर्माणको लागि नीजि लगानीकर्ताहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- बारबर्दिया थारु मरुवालाई व्यवस्थित गरिनुका साथै थारु संग्रालयका रूपमा विकास गर्ने नीति लिइनेछ ।
- रमणीय प्रकृतिक सम्पदा सत्खलुवा तालको संरक्षण गरिनेछ तथा होमस्टे लगायत अन्य क्षेत्रमा थारु होमस्टे संचालन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- होम स्टेको विकास तथा प्रभावकारी रूपमा संचालनका लागि होमस्टेका संचालकहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- रम्मापुर शहिद पार्क बेलभार शान्ति पार्क र ,कुम्भर अड्डा शहिद वेपत्ता पार्क,रानीजरुवा शहिदपार्क निर्माण तथा व्यवस्थापन गरि पर्यटन प्रवर्द्धन गरिनेछ । यसै गरी होमस्टेहरूको

प्रवर्द्धन स्थानिय कला र संस्कृतिको प्रवर्द्धन गरी पर्यटकिय विकासमा टेवा पुर्या ,इने छ ।

- जयनगर बजारको मुटुमा रहेको दुर्गा मन्दिरको महत्व बढाउनका निम्ति, सवारी दुर्घटना न्यूनिकरण गर्न High Mast लाईट को जडान गरिनेछ ।

ख शिक्षा विकास (

- गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्न शिक्षा क्षेत्रमा सुधारको अभियानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- प्रारम्भिक बाल विकास तथा शिक्षा कार्यक्रमलाई सुदृढ गर्दै अनिवार्य तथा निःशुल्क आधारभूत तहको शिक्षालाई सुनिश्चित गरिनेछ ।
- माध्यमिक तहको शिक्षाको पहुँचमा अभिवृद्धि गर्दै गुणस्तर सुधारमा जोड दिइनेछ ।
- विद्यालय शिक्षामा सूचना प्रविधिको प्रयोगलाई बढाउँदै लगिनेछ ।
- प्राविधिक धार तर्फको शिक्षा विकास तथा विज्ञान विषयमा दस जोड दुईका कक्षा सञ्चालनमा जोड दिइनेछ । प्राविधिक धार भएका विद्यालयका कक्षा ९,१०,११ र १२ का छात्रछात्राहरूलाई उद्यमशील बनाई रोजगार सिर्जना तर्फ उन्मुख गराइनेछ । छात्रछात्राहरूलाई पढ्दै, कमाउँदै, रमाउँदै को नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- शिक्षकहरूको पेशागत क्षमता अभिवृद्धि गर्दै गुणस्तर सुधारमा जोड दिइनेछ ।
- सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयहरूको विचमा शैक्षिक उपलब्धीका लागि प्रतिस्पर्धाको वातावरण सिर्जना गरिनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयहरूको विद्यार्थी संख्या,शैक्षिक गुणस्तर तथा भौगोलिक आवश्यकता अनुसार एक आपसमा मर्ज गर्ने तथा सामुदायिक विद्यालयहरूमा विद्यार्थी संख्याको आधारमा नगर भित्र दरबन्दी मिलान गरिनेछ ।
- टुहुरा,असहाय बालबालिकाहरूको संरक्षण केन्द्रमा राखि उनीहरूको पालनपोषण र शिक्षाको उचित व्यवस्था मिलाइनेछ । त्यस्ता बालबालिकाहरूको उच्च शिक्षामा सहयोग तथा रोजगार सिर्जनामा पहल गरिनेछ ।
- उच्च शिक्षाको पहुँचलाई सहज बनाउन नगर भित्र सञ्चालित क्याम्पसहरूको विकासका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।
- नगर शिक्षकलाई सेवामा टिक्न सहज वातावरण सिर्जना होस भन्ने उद्देश्यले खाइपाइ आएको सुविधामा वृद्धि गरिनेछ ।
- विद्यालय कर्मचारी, बालविकास स.का. र सिकाइकेन्द्रका सहजकर्ताहरूलाई संघीय सरकारले विनियोजन गरेको रकममा नगरपालिकाले न्यूनतम १५ हजार पुग्ने गरी तलब भत्ताको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- शहिदविष्णुधनि बहुप्राविधिक शिक्षालयमा हाल सञ्चालनमा रहेको वन विज्ञान संकायका अतिरिक्त थप पाँचवटा प्राविधिक संकायको सम्बन्धन प्राप्त गरि यसै वर्ष देखि सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।

ग) युवा तथा खेलकुद

- रोजगारी सृजना गर्नका लागि युवा उद्यमी तथा व्यवसायीहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- युवाहरूलाई पुनर्वल बढाउने सकरात्मक सोच सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।
- युवाहरूमा रहेको प्रतिभा प्रस्फुटन गर्ने अवसरको सिर्जना गरिनेछ ।
- खेलप्रति रुचि बढाउन नगर कप, मेयर कप, राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगिता खेलकुद कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै उत्कृष्ट खेलाडीहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- खेलकुद प्रवर्द्धनका लागि नगरमा बहुउदेशिय **नगर कभर्ड हल** यस आ.व.मा निर्माण कार्य सम्पन्न गरिनेछ ।
- वडा क्लब गठन तथा नमूना युवा संसद अभ्यास कार्यक्रम संचालनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- युवा स्वरोजगार कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- यस नगरभित्र युवा तथा विद्यार्थीहरूलाई लक्षित गरी मेयर कप फुटवल लगायत वडास्तरीय तथा नगरस्तरीय खेलहरू आयोजना गरिनेछ ।
- खेलकुद तथा स्काउट कार्यक्रम आयोजना गरी युवालक्षित कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।

घ) स्वास्थ्य

- हाल सञ्चालनमा रहेको नगर अस्पतालमा सुविधा सम्पन्न र सर्वसुलभ चौबिसै घण्टा उपचार सेवालाई व्यवस्थित गरी निरन्तरता दिईनेछ ।
- नगर अस्पतालमा ९८ वटा पुर्ण निशुल्क औषधी उपलब्ध गराउन प्रयास बजेट विनियोजन गरी सम्पुर्ण नागरिकको स्वास्थ्यमा पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ ।
- यस नगरभित्र रहेका एम्बुलेन्स सेवालाई चौबिसै घण्टा सञ्चालन हुने गरी तयारी हालतमा राख्न आवश्यक व्यवस्था मिलाईएको छ ।
- संविधान प्रदत्त स्वास्थ्य सम्बन्धी मौलिक हकको कार्यान्वयनका लागि नगर क्षेत्रभित्र रहेका सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूको सवलीकरण, क्षमता अभिवृद्धि तथा स्तरोन्नति गर्ने नीति लिइनेछ ।
- नगरपालिकामा सिकल सेल उपचार केन्द्रको निर्माण कार्य यथासक्य छिटो कार्य सम्पन्न गर्न लगाइ यसै वर्ष देखि सिकल सेलको परीक्षण तथा उपचारको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- नगरपालिका, बन उपभोक्ता समुह, स्थानीय समुदाय र संघीय तथा प्रदेश सरकारको सहकार्यमा सर्पदंश अस्पताल निर्माण गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- सङ्घीय सरकारको स्वास्थ्य विमा सम्बन्धी कार्यक्रम अत्रतगत सबै नगरवासीको स्वास्थ्य विमा गराउन चेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

- सामुदायिक महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाको कामलाई थप जिम्मेवार र उत्तरदायी बनाइनेछ ।
- सिकलसेल रोग पहिचान, रोकथाम अभियान नियन्त्रण घोषणा कार्यक्रम सम्पन्न भएपश्चात सिकल सेल रोगको राष्ट्रिय उपचार केन्द्र सुचिकृतको लागि आवश्यक उपकरण जनशक्ति र प्रयोगशाला व्यवस्थापन कार्य गरिनेछ ।
- नगर अस्पताल ,स्वा चौ र आधारभुत स्वास्थ्य.केन्द्रहरुलाई व्यवस्थापन गरि समुदाय स्तरमा गुणस्तरिय स्वास्थ्य सेवा प्रवर्धनका लागि तालिम, उपकरण जनशक्ती व्यवस्थापन र भौतिक संरचनाको निर्माण कार्यलाई अगाडी बढाउदै लगिनेछ ।
- बडघर, गुरुवा, सुडेनी र धामी झाक्रीहरुलाई स्वास्थ्य सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- आमा सुरक्षा कार्यक्रम अन्तरगत यस नगर भित्रका प्रशुति गृहमा प्रशुति सेवा लाई प्रभावकारी बनाउन सुत्केरी सेवाको लागि एम्बुलेन्स सेवालाई सर्बशुलभ पहुँच गराउने कार्यलाई प्राथमिकतामा राखि अगाडी बढाइने छ ।
- महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका स्वास्थ्यको तल्लो इकाई भएको, समुदायसँग प्रत्यक्ष जोडिएको, विशेष गरी आमा र बच्चाको स्वास्थ्य सुधारमा खटिने भएको हुँदा निजहरुको सेवाको उच्च मूल्याङ्कन गर्दै प्रोत्साहन स्वरुप आवश्यक रकमको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- आयुर्वेद सेवालाई विस्तार गर्दै समुदायमा आयुर्वेद सेवाको जनचेतना फैलाई स्वस्थ जिवन जीउने पद्धतिको विकास गर्न बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- आयुर्वेद औषधालयमा पञ्चकर्म सेवा यसै आ.व. देखि प्रारम्भ गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य प्रयोगशाला सेवालाई नगर भित्रका सबै स्वास्थ्य संस्थामा विस्तार गरि गुणस्तरिय सेवा प्रदान गरिनेछ ।
- नगरभित्रका नगरवासीलाई पोषणको स्थितिमा सुधार ल्याउन जनचेतनाको माध्यमबाट खानामा विविधिकरण ल्याई "पोषण स्थितिमा सुधार, स्वास्थ्य जनशक्ति विकासको आधार" भन्ने मुलनारा सहित अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
- नगरभित्रका सम्पूर्ण बालबालिकालाई उमेर अनुसारको सबै खोपको मात्रा पुर्याई पूर्ण खोपयुक्त नगरपालिका घोषणा गरिनेछ ।

ड) महिला सशक्तिकरण

- एकल महिला, बेरोजगार महिला तथा अति पिछडिएका र बिपन्न महिलाहरुको लागि रोजगारमूलक तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- सबै प्रकारका घरेलु हिंसा न्युनिकरण गरिनेछ । लैंगिक हिंसा अभियान वर्ष मनाउनको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिने छ ।
- महिला शशक्तिकरण तथा क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- लैङ्गिक तथा अल्पसङ्ख्यकका जीविकोपार्जनका लागि सीप मुलक तालिमहरु संचालन गरिनेछ

क) वन तथा वातावरण

- विपद व्यवस्थापन कोषमा प्रयाप्त रकम विनियोजन गरि सम्भाव्य विपत्ति र विपत पश्चात हुने क्षति न्यूनिकरण र राहात तथा पुनरस्थापना कार्यलाई प्रभावकारी ढङ्गले निरन्तरता दिइनेछ
- जिविकोपार्जनका लागि वनको अवधारणालाई सार्थक तुल्याउन यस नगरपालिकाभित्र रहेका सामुदायिक, साझेदारी वनको वैज्ञानिक व्यवस्थापनमा जोड दिइनेछ ।
- क्यान्सर, मृगौला डाइलासिस वा प्रत्यारोपण मेरुदण्ड इन्ज्योर्ड बिरामीलाई प्रति महिना रु ५००० का दरले विपद कोषबाट भुक्तानी दिइ नेपाल सरकारबाट सोधभर्नाको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- नगरका सार्वजनिक प्रकृतिका क्षेत्रहरूको अतिक्रमण बढ्दै गएकोले प्रत्येक वडाका वडाध्यक्षको संयोजकत्वमा सार्वजनिक जग्गा संरक्षण उपसमिति गठन गरि सम्बन्धित वडामा रहेको सार्वजनिक जग्गा, ताल, पोखरी, गौचरण लगायतका सार्वजनिक महत्वका क्षेत्रको संरक्षण तथा संबद्र्धन गरिनेछ
- मध्यवर्तिकक्षेत्रमा वन्य जन्तु र मानव विच बढ्दै गएको द्वन्द न्यूनिकरण गर्न तारजालीको व्यवस्था गरिनेछ ।
- मध्यवर्तिक क्षेत्रमा हुने चोरी शिकारी नियन्त्रणका लागि विशेष निगरानी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- सौर्य उर्जाको प्रयोग गरी विद्युत्तीय उर्जाको खपत गर्नुपर्ने अवस्थालाई मध्यनजर गरी नवीकरणीय उर्जा र वैकल्पिक उर्जाको प्रयोगलाई उच्च प्राथमिकता दिइनेछ ।

५. सुशासन तथा संस्थागत विकास सम्बन्धी नीति:

क) राजस्व परिचालन एवं अभिवृद्धि सम्बन्धी नीतिहरू:

विद्यमान करको दरमा कम गरी महिला घाइते तथा अपाङ्गहरूलाई करमा सहूलियत, शहिद वेपत्ता, प्रदान गरी करको दायरा बढाउने र बढीभन्दा बढी व्यवसायीहरूलाई स्वस्फुर्त रुपमा कर तिर्न प्रोत्साहित गर्न नगरपालिकामा विविध कार्यक्रम सहित कर सप्ताह कार्यक्रम संचालन गर्ने तथा राजस्व संकलन कार्यलाई ब्यवस्थित र करको दायरालाई फराकिलो गरी वडा कार्यालयबाटै कर, शुल्क दस्तुर असुल गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।

- वार्षिक पेशा व्यवसाय करका श्रेणी तथा दर वमोजिम करदाता पहिचान गर्ने सम्बन्धमा पेशा व्यवसायको प्रकृति आकार एवं ठाउँ विशेषलाई आधारको रुपमा लिइनेछ । नगरपालिकाद्वारा तोकिएको दरवन्दीका आधारमा पेशा व्यवसायका करदाता प्रष्ट्याई श्रेणी निर्धारण गरी सहमतिका आधारमा कर अशुली व्यवस्थापनलाई सहज र थप

प्रभावकारी बनाउन प्रतिनिधिमुलक संघ-संस्थाहरुको सहकार्यमा कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने नीति लिइने छ ।

- करको तोकिएको व्यवसायको प्रकार, प्रकृति र श्रेणी अनुसारको दररेटमा कर भूक्तानी गर्न नसक्ने अति न्युनस्तरको कुना काप्चा तथा अति कम चल्ती फिरती हुने ठाऊमा रहेका व्यवसायलाई श्रेणी विहिन मानी न्यूनतम रु ०० मा नघटाई वार्षिक.५००. व्यवसाय कर लिई करको दायरालाई लचिलो तथा फराकिलो पारिनेछ । नगरपालिकामा भुक्तान गर्नुपर्ने कुनै कर शुल्क दस्तुर बाँकी नरहेको आधारमा सेवा सुविधा उपलब्ध
- चालु आ.व.को आषाढ मसान्त सम्म कर नबुझाई बक्यौता कायम हुन आएमा बक्यौता कायम हुन आएको आ.व.को क्रमशः पहिलो वर्ष १० प्रतिशत , दोस्रो वर्ष २० प्रतिशत, तेस्रो वर्ष ४० प्रतिशत ,तेस्रो वर्ष भन्दा पछि १०० प्रतिशतका दरले विलम्ब जरिवाना जोडी बक्यौता समेत असुल गरिनेछ ।
- कुनै कार्यका लागि सार्वजनिक क्षेत्रमा छोटो अवधिको लागि कुनै सामग्री भण्डारण वा टेण्ट लगाउनु पर्ने भएमा सार्वजनिक आवागमनमा अवरोध नहुने गरी प्रतिदिन प्रति व .फि. ५० का.१.रुदरले शुल्क लिई स्वीकृति दिन सकिनेछ । विना स्वीकृति त्यस्तो कार्य गरेको पाईएमा लाग्ने शुल्क बराबर थप जरिवाना लिईनेछ ।
- श्रोत परिचालनलाई समतामुलक, प्रगतिशिल र न्यायपूर्ण बनाई राजश्वको दायरा बृद्धि गरिनेछ । सबै करदाताहरुको सहभागितामा राजश्व अभिवृद्धिगरी कुल बजेटमा आन्तरिक आम्दानीको अंश बृद्धि गरिदै लगिनेछ ।
- श्रोत व्यवस्थापनलाई वैज्ञानिक, यथार्थ परक र व्यवस्थित गर्न कम्प्युटरीकृत Computer Software को प्रयोगबाट Database का आधारमा कर शुल्क संकलन कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाईनेछ ।
- कर, शुल्क संकलन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन भौतिक सुविधा सम्पन्न स्थान र दक्ष जनशक्तिको परिचालन गर्नुका साथै कार्यरत कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धिमा समत विशेष ध्यान दिइनेछ ।
- उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालन हुने कुनै पनि योजनाहरुको सम्झौता गर्नु अगावै उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरुले नगरपालिकालाई बुझाउनु पर्ने कर, शुल्क,दस्तुर चुक्ता गर्न अनिवार्य गरिनेछ ।
- वित्तीय श्रोत परिचालन र व्यवस्थापनमा निजि क्षेत्र र नागरिक समाजको सहभागिता र सहकार्यलाई बढाउदै लगिनेछ । सम्पूर्ण करदातालाई स्वःस्फुर्त रुपमा करको दायरामा ल्याई आफूले तिरेको करको उचित उपयोग भएको छ भन्ने अनुभूति दिलाईनेछ । नगरपालिकालाई नियमित र बढी कर तिर्ने करदातालाई सम्मानित गर्ने परम्परालाई व्यवस्थित ढंगले अगाडी बढाईनेछ ।

- नगरपालिकाद्वारा गर्ने राजस्व सम्बन्धी निर्णय र आर्थिक कारोवारमा पारदर्शिता र सहभागिता प्रवर्द्धन गरिनेछ । वित्तीय अनुशासन कायम गर्न आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई सक्षम बनाई वित्तीय सूचनाको अभिलेख र प्रतिवेदन प्रणालीलाई नियमित र व्यवस्थित गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको श्रोतसाधन र सम्पतिको उच्चतम प्रयोग र परिचालनद्वारा प्रशासनिक एवं अनुत्पादक खर्चमा नियन्त्रण गरी विकास कार्यमा गरिने पूँजीगत लगानीमा बृद्धि गर्दै लगिनेछ ।
- नगरपालिकाले उठाउने कर दस्तुर तथा शुल्कलाई व्यवस्थित, पारदर्शी र प्रभावकारी तुल्याउन आवश्यकता अनुसार कार्यविधि निर्देशिका तयार गरी लागू गरिनेछ ।
- नगरको विकास निर्माण तथा सेवा सुविधा प्रवाह गर्न आवश्यक पर्ने वित्तीय श्रोतको कमिलाई पूर्ति गर्न संघिय सरकार, प्रदेश सरकार, दातृ निकाय तथा संघ-संस्था र निजि क्षेत्र एवं नागरिक समाज लगायत सबै सम्भाव्य आन्तरिक एवं बाह्य क्षेत्रका निकायसँग समन्वयगरी श्रोतको अधिकतम परिचालन गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको स्वामित्वमा भोगाधिकार रहेको र नगरपालिकाले संरक्षण र परिचालन गर्नसक्ने भवन जग्गा जमिन तथा अन्य भौतिक सम्पतिको अभिलेख अध्यावधिक गरी राजस्व आम्दानी गर्ने माध्यमको रूपमा परिचालन गरिनेछ । यस्ता श्रोतको परिचालन गर्दा प्रतिस्पर्धात्मक पद्धतिद्वारा निजि क्षेत्रलाई सहभागी गराउदै लगिनेछ ।
- श्रोत परिचालनमा निजि क्षेत्रको सहभागितालाई प्रवर्द्धन गर्न PPP अवधारणामा आधारित कार्यक्रममा प्रतिस्पर्धात्मक पद्धतिका अतिरिक्त प्रस्तावका आधारमा लभनयतष्वतष्यल पद्धतिलाई समेत अवलम्बन गरिनेछ ।
- नगरपालिका अन्तरगतका हाटबजारहरु अस्थायी हाटबजार, बसपार्क जस्ता स्थानमा पूर्वाधार सुधार गरी स्तरवृद्धि गरिदै लगिनेछ । उक्त क्षेत्रको सञ्चालन र व्यवस्थापनमा निजि क्षेत्रलाई सहभागी गराइने नीति लिईनेछ ।
- नगरपालिकाद्वारा वहालमा लगाईएका सम्पत्तिहरुको वहाल बन्दोबस्त गर्दा प्रचलित बजारदरको आधारमा वहाल कायम गरी प्रतिस्पर्धात्मक विधि/प्रक्रिया अपनाईनेछ ।

ख) सेवा प्रवाह, सुशासन तथा संस्थागत विकास:

- नगरबाट प्रदान हुने सेवा प्रवाहमा मुस्कान सहितको सेवाको अवधारणालाई पुर्ण रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- नगरवासीलाई आधारभूत सेवा सुविधा सहजतापूर्वक प्रदान गर्न संस्थागत क्षमता विकास गरिनुका साथै कर्मचारीहरुलाई क्षमता अभिवृद्धि तालिम प्रदान गरिनेछ ।
- बिद्युतीय नागरिक वडापत्र तथा नागरिकलाई सुचना दिन मोवाइल एप्लिकेसनहरुको प्रयोग गरिनेछ । साथै नगरपालिकाका सबै वडा कार्यालयहरुमा इन्टरनेट सेवा प्रभावकारी

बनाइसकिएको र समुदाय स्तरमा WIFI Free Zone क्षेत्रहरू तयार गरी नगरवासीलाई सूचना प्रविधिको पहुँच उपलब्ध गराइनेछ ।

- पारदर्शिता तथा जवाफदेहिता कायम गरी नागरिकमैत्री सेवा प्रवाहको व्यवस्था गरिनेछ । नगरभित्र हुने आर्थिक कारोवारहरूमा आर्थिक अनुशासन कायम गरिनुका साथै भ्रष्टाचारमा शुन्य सहनशिलताको नीति लिइनेछ ।
- नगरपालिकाबाट नागरिकहरूलाई प्रदान गरिने सेवा सुविधाहरूमा छिटो छरितो र प्रभावकारी बनाउन कम्प्युटर प्रणालीको प्रयोग र कर्मचारीहरूलाई कम्प्युटर तालिम प्रदान गर्ने नीति लिइनेछ ।
- जनताले स्वामित्व ग्रहण नगरेसम्म विकास प्रयासहरू दिगो तथा प्रभावकारी हुन सक्दैनन तसर्थ नगरक्षेत्रभित्र बडघर, अगुवा तथा टोल विकास संस्था लाई विकासको आधारस्तम्भका रूपमा परिचालन गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको कार्य सम्पादनलाई छिटोछरितो, पारदर्शी, गुणस्तरिय र प्रविधिमैत्री बनाउँदै भ्रष्टाचारको शुन्य सहनशिलताको नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
- सेवा प्रवाहका हरेक क्षेत्रमा प्रविधिको विकास तथा विस्तार गरी विद्युत्तीय शासन (E-Governance) लाई कार्यान्वयन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- नगरवासीहरूको राय सुझाव संकलन, गुनासो व्यवस्थापन र जवाफदेहिता बहन गर्नका लागि नगरपालिकासँग नगरवासीको सोझो सम्पर्कको लागि हरेक वडामा र नगर कार्यपालिकामा गुनासो पेटिकाको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ । जनताको गुनासो व्यवस्थापनका लागि नगर कार्यपालिकामा नगर प्रमुखको संयोजकत्वमा र वडा कार्यालयमा वडा अध्यक्षको संयोजकत्वमा गुनासो व्यवस्थापन समिति गठन गरी गुनासोको सुनुवाई गरिनेछ ।
- ११ वटै वडा कार्यालयबाट संकलन हुने राजश्वलाई Intranet Computer System बाट नगरपालिकाको केन्द्रिकृत राजश्व प्रणालीमा आवद्ध गराउने कार्यलाई व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ ।
- नगरबाट प्रदान गरिने सेवाको सम्बन्धमा जनतालाई सुचित गर्न नागरिक वडापत्रलाई Digital Notice Boardका माध्यमबाट सेवा सम्बन्धी जानकारीलाई सहज तुल्याईने छ ।
- आन्तरिक स्रोतको परिचालनबाट नगरको वित्तिय सवलिकरण र आर्थिक स्थायित्व कायम गरिनुका साथै नगरको वित्तिय पक्षलाई समग्र आर्थिक समृद्धिको मुल आधार बनाईनेछ ।
- नगरपालिकाको कार्य सम्पादनलाई छिटोछरितो, पारदर्शी, गुणस्तरिय र प्रभावकारी बनाउन कर्मचारी तालिम, क्षमता विकास सम्बन्धि कार्यक्रम र कार्यसम्पादनमा आधारित अतिरिक्त समय काम गरेवापतको सुविधा दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

- जनप्रतिनिधिलाई समयानुकूल प्रविधिमैत्रि बनाउन र क्षमता विकास गर्न क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- नगरपालिकामा कर्यरत करारका कर्मचारीहरूको आ.व. २०७९/८० मा तबल भत्ता तथा अन्य सुविधाहरू वृद्धि गर्न एउटा मूल्याङ्कन समिति गठन गरिनेछ र सोही समितिको प्रतिवेदनको आधारमा कर्मचारीहरूको सेवा सुविधामा वृद्धि गरिने नीति लिइनेछ ।

ग) विविध

- समाजमा सकारात्मक सोंचको बिकास गरी शान्ती र अमनचयन, नेतृत्व तथा व्यक्तित्व बिकासका लागि योग, ध्यान जस्ता कार्यक्रमहरूको संचालन गरिनेछ ।
- बालमैत्री, वातावरणमैत्री, धुवा रहित, पुर्ण सरसफाईयुक्त, पूर्ण साक्षर नगरपालिका बनाउने अभियानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- महिला, बालबालिका, आदिवासी जनजाति, दलित, अपांग र पछाडि परेको वर्ग तथा समुदायलाई बिकासको मुलधारमा समाहित गर्न प्राथमिकता दिइनेछ ।
- गैर सरकारी क्षेत्रलाई आर्थिक सामाजिक बिकासको साझेदारको रूपमा लिइनेछ र उनीहरूको क्षमता र अनुभवका आधारमा बिकास प्रक्रियामा सहभागि र परिचालन गरिनेछ ।
- स्थानीय स्तरमा छरिएर रहेका बीउँपुँजी स्थानीय घुम्तीकोष, स्थानीय बिकास कोष, गरीब संग विश्वेश्वर कार्यक्रम मार्फत गरिएका लगानीलाई बारबर्दिया नगरपालिकाको मातहतमा ल्याई संचालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- यस नगरमा परम्परागत रूपमा चलि आएको बडघर प्रथालाई व्यवस्थित गर्न नेपालमै प्रथम पटक बडघर ऐन जारी गरि सकिएकोमा सम्पुर्ण बरघरहरूको अभिलेखिकरण गरि स्थानिय सरकारका कार्यहरूमा बरघरहरूको सहभागिता र परिचालनलाई व्यवस्थित गरि संस्थागत क्षमता बिकास तथा सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।

रोजगार तथा स्वरोजगार सम्बन्धि

- नगर भित्रका बेरोजगार युवा युवतीहरूलाई स्वरोजगार बनाउन स्थानीय श्रोत साधन को उपयोग हुने गरि परम्परागत पेशा तथा आधुनिक सिपसंग साक्षात्कार गराउन बिभिन्न किसिमका तालिमहरू संचालन गरिने छ । साथै दलित समुदायको सिप र कलालाई आधुनिकीकरण गर्नका लागि तालिम र सामग्रीको व्यवस्था गरिनेछ ।
- नगर क्षेत्रभित्रका बेरोजगारहरूको पहिचान गरि संघीय सरकारको प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रममार्फत रोजगारी सिर्जना गर्न थप क्षेत्रहरूको पहिचान गरि रोजगार कार्यक्रम अगाडी बढाईनेछ ।

- चिकित्सा क्षेत्रमा स्थानीय दक्ष जनशक्ति उत्पादन गरी यस नगरमा सेवा गर्ने गरि नगरका आर्थिक रूपले बिपन्न दलित र थारु समुदायका जेहेन्दार छात्र छात्रालाई चिकित्सा शिक्षा अध्ययन गर्न छात्रवृत्तिको व्यवस्था मिलाइने छ ।

आदरणीय नगरसभाका सदस्यज्यूहरु ।

यो नीति तथा कार्यक्रम प्रस्ताव गर्दा सन्तुलित र सुदृढ अर्थतन्त्र निर्माण गर्ने, स्वस्थ्य र सक्षम जनशक्ति विकास गर्ने, विकासलाई समावेशी, जनमुखी, नतिजामुखी, सामाजिक न्यायमा आधारित बनाउने, सुशासन कायम गर्ने गराउने, सम्बृद्ध बारबर्दिया नगरपालिकाको दीर्घकालीन उद्देश्य राखिएको छ । यो नीति तथा कार्यक्रम लोकतान्त्रिक शासन पद्धती, सामाजिक न्याय, समन्यायिक आर्थिक विकास, दीगो विकास लक्ष्य, शान्ति सुरक्षा संग सम्बन्ध राख्दछ । वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमबाट विकासमा जनताको सहभागिताका साथै सबै खाले सामाजिक विभेदको अन्त्य, नागरिक सवलीकरण, ज्ञान र सीप तथा नवप्रवर्तनमा आधारित उत्पादन प्रणाली, प्रविधि विकास मार्फत श्रमको उत्पादकत्व वृद्धि हुनुको साथै यसले समाजवादको मार्ग प्रशस्त गर्दछ भन्ने मेरो विश्वास छ ।

अन्त्यमा जनप्रतिनिधिहरुको दोस्रो आगमन भइ जनताप्रति उत्तरदायी तीनै तहको शासन सञ्चालन भइरहेको अवस्था छ । बारबर्दिया नगरपालिका पनि संविधानले गरेको परिकल्पना, राज्यले लिएको दीर्घकालीन उद्देश्य पुरा गर्न सदैव तल्लीन छ । बारबर्दिया नगरपालिकाको यो महान अभियानमा साथ दिनुहुने सबै सकृय राजनैतिक दलका प्रमुख एवं प्रतिनिधि ज्यूहरु, विभिन्न संस्थागत व्यक्तित्वहरु, बुद्धिजीवी, पत्रकार, उद्योगी व्यापारी, कर्मचारी, सुरक्षाकर्मी, जनप्रतिनिधि र सबै विकास साझेदार संस्थाहरुलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

छबिलाल थारु नगर प्रमुख

बारबर्दिया नगरपालिका